

ЗАКОН
О ИЗМЕНАМА И ДОПУНАМА ЗАКОНА О ЗАБРАНИ ДИСКРИМИНАЦИЈЕ

Члан 1.

У Закону о забрани дискриминације („Службени гласник РС”, број 22/09) у члану 2. став 1. тачка 1) после речи: „полу” додаје се реч: „роду” а после речи: „сексуалној оријентацији” додају се речи: „полним карактеристикама, имовном стању”.

У ставу 1. тачка 4) речи: „и другу организацију којој је” замењују се речима: „другу организацију, односно физичко лице којем је.”

У ставу 1. додаје се тачка 5) која гласи:

„5) послодавац је домаће или страно правно и физичко лице у јавном и приватном сектору, које запошљава, односно радно ангажује једно или више лица, односно лице које у државном органу, органу аутономне покрајине или јединице локалне самоуправе врши права и дужности послодавца у име Републике Србије, аутономне покрајине, односно јединице локалне самоуправе.”

Члан 2.

У члану 5. после речи: „говор мржње” додаје се запета, а речи: „и узнемиравање и понижавајуће поступање” замењују се речима: „узнемиравање, понижавајуће поступање и полно и родно узнемиравање и навођење на дискриминацију.”

Додаје се нови став 2. и 3. који гласе:

„Сегрегација је сваки акт, радња или пропуштање којима се врши системско раздвајање или разликовање лица или групе лица на основу њиховог личног својства, а нарочито ако се њима образују засебна одељења, групе или насеља из разлога који нису у складу са законом.

Облик дискриминације је и навођење на дискриминацију. Дискриминација постоји ако се лице или група лица наводе на дискриминацију давањем упутстава како да се предузимају дискриминаторски поступци или навођењем на дискриминацију на други сличан начин.”

Члан 3.

Члан 7. мења се и гласи:

„Посредна дискриминација постоји ако наизглед неутрална одредба, критеријум или пракса лице или групу лица ставља или би могла ставити, због њиховог личног својства, у неповољан положај у поређењу са другим лицима у истој или сличној ситуацији, осим ако је то објективно оправдано законитим циљем, а средства за постизање тог циља су примерена и нужна.”

Члан 4.

У члану 8. речи: „ако су циљ или последица предузетих мера неоправдани, као и ако не постоји сразмера између предузетих мера и циља који се овим мерама остварује” замењују се речима: „осим ако је то оправдано законитим циљем, а средства за постизање тог циља су примерена и нужна.”

Члан 5.

Назив изнад члана 12. мења се и гласи: „Узнемиравање, понижавајуће поступање, полно и родно узнемиравање и навођење на дискриминацију.”

Члан 12. мења се и гласи:

„Забрањено је узнемиравање, понижавајуће поступање и полно и родно узнемиравање, које је има за циљ или представља повреду достојанства лица или групе лица на основу њиховог личног својства, а нарочито ако се тиме ствара застрашујуће, непријатељско, деградирајуће, понижавајуће и уврдљиво окружење.

Полно узнемиравање је, у смислу овог закона, свако вербално, невербално или физичко нежељено понашање, које има за циљ или представља повреду достојанства лица или његовог личног интегритета, а које изазива страх или ствара застрашујуће, непријатељско, деградирајуће, понижавајуће или увредљиво окружење.”

Члан 6.

У члану 13. тачка 1. речи: „сексуалног опредељења” замењују се речима: „сексуалне оријентације” а после речи: „инвалидитета” додају се речи: „старосног доба”.

У тачки 4. после речи: „трговина људима” и запете додаје се реч: „сегрегација” и запета.

У тачки 5. после речи: „дискриминација на основу два или више својстава” додају се речи: „без обзира на то да ли се утицај поједних личних својстава може разграничити (вишеструка дискриминација) или се не може разграничити (интерсексијска дискриминација)” а бришу се речи: „(вишеструка или укрштена дискриминација)”.

Члан 7.

Члан 14. мења се и гласи:

„Не сматрају се дискриминацијом посебне мере уведене ради постизања пуне равноправности, заштите и напретка лица, односно групе лица која се налазе у неједнаком положају.

Послодавци су дужни да предузму одговарајуће мере ако је то потребно у конкретном случају у циљу обезбеђивања приступа, разумно прилагођеног радног места, учешћа, стручног усавршавања и напредовања у послу запослених који се налазе у неравноправном положају у односу на друге запослене, а нарочито особа са инвалидитетом, припадника националних мањина, жена, особа другачије сексуалне оријентације, родног идентитета, старије особе и других, осим ако би ове мере представљале несразмеран терет за послодавца. Не сматра се да је терет несразмеран ако је умањен примереним мерама јавних политика у области рада и запошљавања.

Орган јавне власти приликом припреме новог прописа или јавне политике од значаја за остваривање права социоекономски угрожених лица или група лица доноси процену утицаја прописа или политике у којој процењује њихову усаглашеност са начелом једнакости.

Процена утицаја нарочито садржи:

1) свеобухватан опис стања у области која је предмет регулисања са посебним освртом на социоекономски угрожена лица и групе лица;

2) процену неопходности и сразмерности намераваних измена прописа са аспекта поштовања начела једнакости и права социоекономски најугроженијих лица и група лица;

3) процену ризика за права, обавезе и на закону засноване интересе лица и група лица из става 3. овог члана.”

Члан 8.

У члану 15. мења се став 2. који гласи:

„Забрањено је дискриминаторско поступање службеног лица, односно одговорног лица у органу јавне власти у поступку заштите права лица пред судовима и органима јавне власти.“

Члан 9.

Назив изнад члана 18. мења се и гласи: „Дискриминација на основу слободног испољавања вере или уверења“.

У члану 18. став 2. мења се и гласи:

„Приликом обављања богослужења, верских обреда и осталих верских делатности у црквама и верским заједницама чији се систем вредности заснива на вери или уверењу, различито поступање свештеника, односно верских службеника према лицима или групи лица при обављању ових делатности, не представља дискриминацију у случају када, због природе делатности или околности у којима се обављају, вера или уверење представља стварни, законит и оправдан услов за њихово обављање, у складу са системом вредности цркве и верске заједнице уписане у регистар верских заједница, у складу са законом. Цркаве или друге верске заједнице, чији се систем вредности заснива на вери или уверењу, у складу са уставом и законом, могу захтевати од лица, која обављају богослужење, да се понашају у доброј вери и с лојалношћу према систему вредности цркве или друге верске заједнице.“

После става 2. додаје се став 3. који гласи:

„Различито поступање из става 2. овог члана не оправдава дискриминацију по било ком основу из члана 2. овог закона учињену ван богослужбеног простора и времена као ни различито поступање које се не може оправдати системом вредности верске заједнице.“

Члан 10.

Назив изнад члана 20. мења се и гласи: „Дискриминација на основу пола, рода и родног идентитета“.

У члану 20. став 1. речи: „начело равноправности полова“ мењају се речима: „начело родне равноправности“.

У ставу 2. прва реченица мења се и гласи:

„Забрањено је ускраћивање права или јавно или прикривено признавање погодности у односу на пол, односно род, родни идентитет или због промене пола, односно прилагођавања пола родном идентитету, као и због трудноће, породилског одсуства, одсуства ради неге детета или посебне неге детета.“

У другој реченици става 2. након речи: „с обзиром на пол“ додају се речи: „односно род и родни идентитет“.

Члан 11.

У члану 23. у ставу 2. реч: „Стари“ замењује се речју: „Старији“.

После става 2. додаје се став 3. који гласи:

„Постављање посебних услова на основу старосног доба не сматра се дискриминацијом уколико је такво поступање оправдано циљем, објективно, разумно и у складу са утврђеном политиком запошљавања, тржиштем рада и додатним образовањем и обуком, односно стручним усавршавањем и ако су начини остваривања тог циља примерени и нужни, као:

1) постављање посебних услова за запошљавање, обављање послова и додатно образовање, односно стручно оспособљавање и усавршавање, укључујући и услове у погледу зараде и престанка радног односа, за омладину, старије и лица која имају обавезу издржавања, ради подстицања њиховог укључивања на тржиште рада или обезбеђивања њихове заштите;

2) одређивање минималних услова у погледу старосног доба, радног искуства, дужине периода незапослености или одређивањем предности за запошљавање;

3) одређивање највишег старосног доба за запошљавање, које се заснива на условима за укључивање на додатно образовање, односно стручно оспособљавање и усавршавање за обављање одређених послова или на потреби постојања разумне дужине трајања периода запослења пре испуњавања услова за остваривање права на пензију.”

Члан 12.

После члана 27. додаје се наслов изнад члана 27а који гласи: „Дискриминација у области становања” и члан 27а који гласи:

„Дискриминација у области становања постоји ако се на основу личног својства лица или групе лица ускраћује или отежава приступ програмима стамбене подршке, одбије остваривање права из области становања, за омогућавање приступа програмима стамбене подршке тражи испуњење услова који се на постављају другим лицима или групи лица, односно ако се у приступу програмима стамбене подршке неоправдано омогући првенство другом лицу или групи лица.

Дискриминација у области становања постоји и када правно или физичко лице на основу стварног, односно претпостављеног личног својства одбије закључење уговора о закупу, односно коришћењу стамбене јединице.”

Члан 13.

У члану 30. после става 7. додаје се став 8. који гласи:

„Народна скупштина започиње поступак избора новог Повереника три месеца пре истека мандата Повереника. До избора новог Повереника функцију Повереника обавља Повереник коме истиче мандат.“

Досадашњи став 8. постаје став 9.

Члан 14.

У члану 32. после става 5. додаје се нови став 6. који гласи:

„Повереник бира једног од помоћника који ће га замењивати у случају његове одсутности или спречености да обавља послове.”

Досадашњи ст. 6–9. постају ст. 7–10.

Члан 15.

Члан 33. мења се и гласи:

„Повереник:

1) лицу које сматра да је претрпело дискриминацију пружа информације и саветује га непристрасно и независно о остваривању права и заштити од дискриминације;

2) поступа по притужбама због дискриминације, даје мишљења и препоруке у конкретним случајевима и изриче мере у складу са чланом 40. овог закона;

3) подноси тужбе из члана 43. овог закона, због повреде права из овог закона, у своје име, а за рачун дискриминисаног лица, уз сагласност тог лица, осим када је у питању група лица уколико поступак пред судом по истој ствари није већ покренут или правноснажно окончан;

4) придружује се тужиоцу као умешач у поступку који је дискриминисано лице покренуло, уз његову сагласност, а ако се поступак води ради заштите од дискриминације групе лица, сагласност тужиоца није потребна;”

5) подноси захтев за покретање прекршајног поступка због повреде одредаба којима се забрањује дискриминација;

6) подноси годишњи и посебан извештај Народној скупштини о стању у области заштите равноправности;

7) упозорава јавност на најчешће, типичне и тешке случајеве дискриминације;

8) прати спровођење закона и других прописа, иницира доношење или измену прописа и даје мишљење о одредбама нацрта закона и других прописа у циљу унапређења равноправности и заштите од дискриминације;

9) успоставља и одржава сарадњу са органима јавне власти и организацијама на територији Републике Србије, регионалним, односно међународним и другим телима, органима и организацијама надлежним за остваривање равноправности и заштите од дискриминације;

10) препоручује органима јавне власти и другим лицима мере за остваривање равноправности и заштите од дискриминације;

11) сарађује са удружењима, која имају интерес за учешће у борби против дискриминације;

12) организује, односно спроводи независна истраживања из области унапређења равноправности и заштите од дискриминације и објављује стручне публикације, обавештења и информације из области унапређења равноправности и заштите од дискриминације;

13) обавља и друге послове у складу са законом.”

Члан 16.

У члану 35. на крају става 3. додаје се реченица која гласи:

„Удружење или организација која се бави заштитом људских права може поднети притужбу у име групе лица чије је право повређено и без сагласности појединаца који чине ту групу, уколико се повреда односи на неодређени број лица друштвене групе које повезује неко лично својство из члана 2. тачка 1) овог закона.”

Став 4. мења се и гласи:

„У име и уз сагласност лица чије је право повређено, притужбу може поднети и инспекција у смислу члана 3. тачка 1. Закона о инспекцијском надзору („Службени гласник РС”, бр. 36/15, 44/18 – др. закон и 95/18).“

Члан 17.

Члан 36. мења се и гласи:

„Повереник не поступа по притужби:

- 1) ако утврди да није надлежан;
- 2) ако подносилац притужбе у остављеном року није отклонио недостатке у притужби;
- 3) ако је поступак за заштиту од дискриминације пред судом по истој ствари покренут или правноснажно окончан;
- 4) у случају смрти подносиоца притужбе или брисања из регистра ако је у питању правно лице;
- 5) ако је очигледно да нема повреде права на коју подносилац указује;
- 6) ако је у истој ствари већ поступао у складу са чланом 33. овог закона, а нису поднети нови докази;
- 7) ако се утврди да је због протеча времена немогуће постићи сврху поступања;
- 8) ако је поступак постизања споразума успешно окончан;
- 9) ако је подносилац притужбе одустао од притужбе;
- 10) у другим случајевима прописаним законом.

У свим случајевима, осим у случају из тачке 4. став 1. овог члана, Повереник ће писмено обавестити подносиоца притужбе.”

Члан 18.

Члан 37. мења се и гласи:

„Уколико су испуњени услови за даље поступање по притужби Повереник доставља притужбу лицу против кога је поднета, у року од 15 дана од дана пријема уредне притужбе.

Повереник утврђује чињенично стање увидом у све доказе који су од значаја за поступање и одлучивање и узимањем изјаве од подносиоца притужбе, лица против којег је притужба поднета, као и других лица.

Уколико је лице против којег је притужба поднета отклонило последице поступања које је било разлог подношења притужбе, а подносилац притужбе је сагласан да су последице отклоњене, Повереник не поступа даље по притужби.

Сагласност из става 3. овог члана подносилац притужбе даје најкасније у року од 15 дана од дана пријема дописа Повереника.

Уколико подносилац притужбе не да сагласност или се у року из става 4. овог члана не изјасни, Повереник наставља поступак по притужби.“

Члан 19.

У члану 38. мењају се назив изнад члана и члан, који гласе:

„Постизање споразума

Члан 38.

Повереник, у току поступка до доношења мишљења, може предложити спровођење поступка преговарања ради постизања споразума, у складу са законом којим се уређује поступак посредовања у решавању спорова.

У случају да поступак из става 1. овог члана није успешно окончан у законом предвиђеном року, Повереник наставља поступање по притужби.”

Члан 20.

После члана 40. додају се чл. 40а и 40б са називима, који гласе:

„Евиденција о заштити од дискриминације

Члан 40а

Повереник води евиденцију о заштити од дискриминације, коју чине подаци о:

- 1) предметима насталим у раду Повереника;
- 2) псеудоанонимизованим правноснажним одлукама донетим у парницама за остваривање грађанскоправне заштите од дискриминације, псеудинимизованим правноснажним пресудама у прекршајним поступцима због повреде одредаба којима се забрањује дискриминација, као и псеудинимизованим правноснажним одлукама у кривичним поступцима за кривична дела која су у вези са дискриминацијом и повредом начела једнакости које судови достављају Поверенику у складу са чланом 40б став 2. овог закона.

Врста података о личности које Повереник обрађује у оквиру евиденције из става 1. тачка 1) овог члана су: име, презиме, адреса, електронска адреса, као и други подаци о личности који су неопходни за поступање Повереника, нарочито они који се односе на лично својство, односно претпостављено лично својство као основ дискриминације из члана 2. тачка 1) овог закона.

Сврха вођења евиденције из става 1. овог члана је сагледавање стања у области заштите од дискриминације.

Подаци из евиденције из става 1. овог члана обрађују се у складу са законом којим се уређује заштита података о личности, а чувају у складу са прописима којима се уређује област канцеларијског пословања.

Евиденција из става 1. овог члана води се у електронском облику и подлеже заштити у складу са законом.

Достављање одлука судова

Члан 40б

Судови су дужни да:

- 1) воде евиденцију о одлукама донетим у поступцима за заштиту од дискриминације, одлукама донетим у прекршајним поступцима због повреде одредаба

којима се забрањује дискриминација и о одлукама донетим у кривичним поступцима за кривична дела која су у вези са дискриминацијом и повредом начела једнакости;

2) за претходну годину, а најкасније до 31. марта текуће године, доставе Поверенику псеудинимизоване правноснажне одлуке донете у парницама за остваривање грађанскоправне заштите због дискриминације, псеудинимизоване правноснажне одлуке у прекршајним поступцима због повреде одредаба којима се забрањује дискриминација, као и псеудинимизоване правноснажне одлуке у кривичним поступцима за кривична дела која су у вези са дискриминацијом и повредом начела једнакости

Евиденција из става 1. тачка 1) овог члана садржи и податке рашчлањене по основама дискриминације, областима друштвених односа, врсте одлука, одредбе закона на које се повреде односе и друге податке од значаја за сагледавање стања у области заштите од дискриминације.

Начин вођења евиденције судова за одлуке из става 1. овог члана и начин њиховог достављања Поверенику прописује министар надлежан за људска права.”

Члан 21.

У члану 45. после става 2. додају ст. 3. и 4, који гласе:

„Свака странка може користити статистичке податке ради доказивања чињеница у погледу којих сноси терет доказивања.

Одредбе ст. 1–3. овог члана сходно се примењују и на поступак пред Повереником.“

Члан 22.

У члану 50. број 10.000 замењује се бројем 20.000.

У чл. 51. став 2, 52. ст. 3. и 4, 53. ст. 1. и 3, 54. став 2, 55. став 3, 56. став 2, 57. став 2, 58. став 2, 59. став 2. и 60. став 2. број 5.000 замењују се бројем 20.000.

У чл. 50, 51. став 2, 52. ст. 3. и 4, 53. ст. 1. и 3, 54. став 2, 55. став 3, 56. став 2, 57. став 2, 58. став 2, 59. став 2. и 60. став 2. број 50.000 замењује се бројем 100.000.

У чл. 51. став 1, 52. ст. 1. и 2, 53. став 2, 54. став 1, 55. ст. 1. и 2, 56. став 1, 57. став 1, 58. став 1, 59. став 1. и 60. став 1. број 10.000 замењује се бројем 50.000.

У чл. 51. став 1, 52. ст. 1. и 2, 53. ст. 2, 54. став 1, 55. ст. 1. и 2, 56. став 1, 57. став 1, 58. став 1, 59. став 1. и 60. став 1. број 100.000 замењује се бројем 500.000.

Члан 23.

У члану 55. став 1. после речи: „с обзиром на пол” додају се речи: „односно род, родни идентитет или због промене пола”.

Члан 24.

У члану 57. став 1. после речи: „односно малолетника према” додају се речи: „здравственом стању, инвалидитету, сексуалној оријентацији, родном идентитету, полним карактеристикама, етничком пореклу, националној припадности.”

Члан 25.

Пропис којим се уређује начин вођења евиденција правноснажних одлука у парницама за остваривање грађанскоправне заштите од дискриминације, правноснажних одлука у прекршајним поступцима због повреде одредаба којима се забрањује дискриминација и правноснажних пресуда у кривичним поступцима за кривична дела која су у вези са дискриминацијом и повредом начела једнакости, као и начин њиховог достављања Поверенику (члан 40б став 2. овог закона), доноси се у року од шест месеци од дана ступања на снагу овог закона.

Члан 26.

Поступци започети пре ступања на снагу овог закона окончаће се по одредбама Закона о забрани дискриминације („Службени гласник РС”, број 22/09) и општих аката по којима су започети.

Члан 27.

Овај закон ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у „Службеном гласнику Републике Србије”.